Sporttáplálkozás

Koszta Ágnes
dietetikus

2019. november 16.

A megfelelő táplálkozás nem tesz világklasszissá egy átlagos sportolót.

Viszont egy világklasszist átlagossá ronthat a nem megfelelő táplálkozás.

Nem megfelelő az energiabevitel?

Alacsony energiabevitel

- Alultápláltság
- Sérülések könnyebben alakulnak ki
- Betegségek kialakulása
- Menstruáció kimaradása

→ ***teljesítményromlás***

Magas energiabevitel

- Testzsír növekedés
- Túlsúly

→ ***teljesítményromlás***

A sporttáplálkozás célja

<u>10 pontos sporttáplálkozási irányelv</u>

1. *megfelelő energiabevitel*
2. *Ideális testtömeg és testösszetétel*
3. *megfelelő folyadékpótlás*
4. *kb. 60 e% szénhidrát tartalom*
5. *alacsony zsírtartalom*
6. *kb. 15 e% fehérjetartalom*
7. *megfelelő vitamin, ásványi anyag és nyomelem ellátottság*
8. *edzés előtti étkezés*
9. *edzés közbeni étkezés és folyadékfogyasztás*
10. *edzés utáni étkezés*

Atlétikában mi számít megfelelőnek, ideálisnak???

Ideális súly?

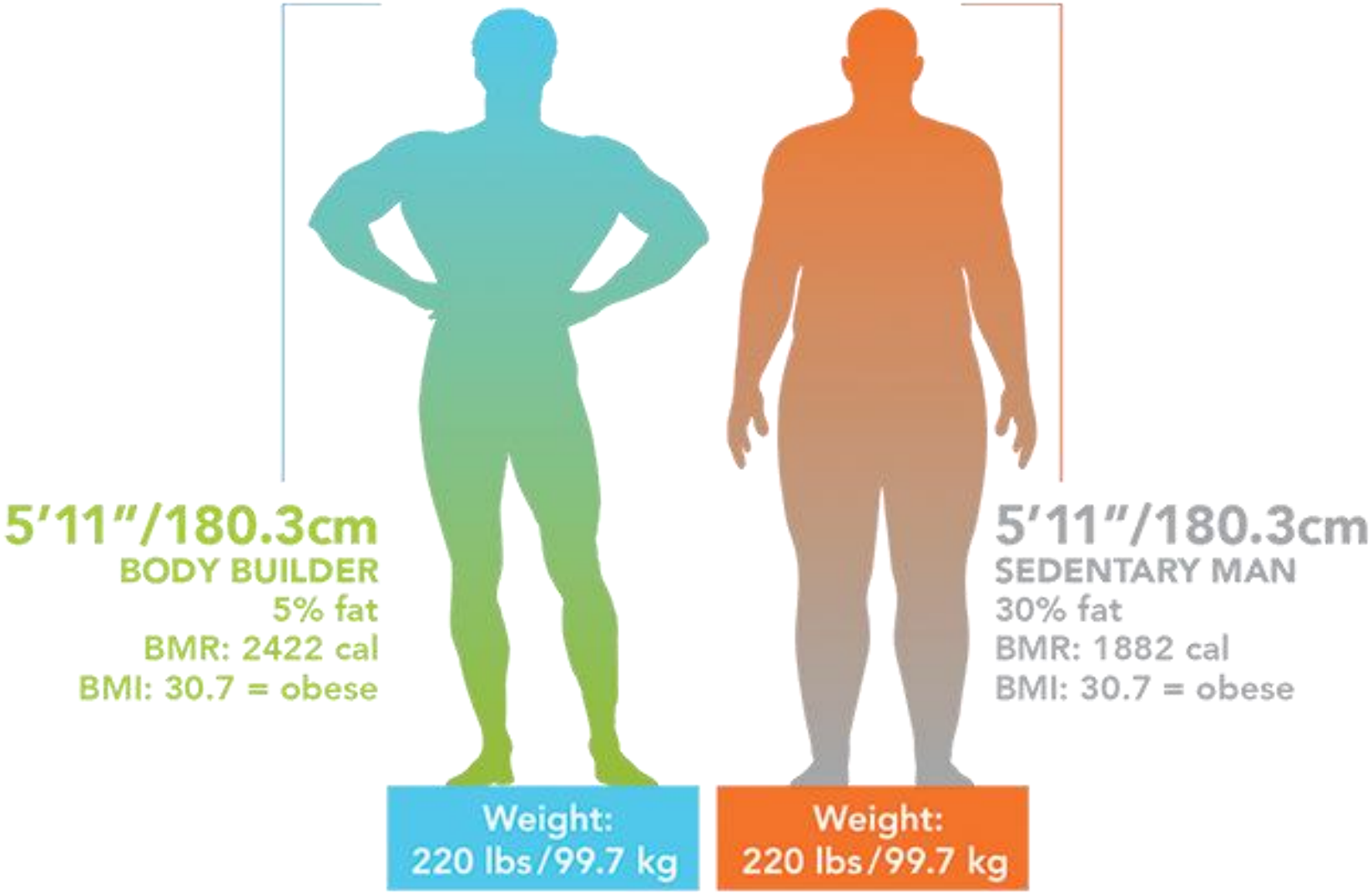

Testösszetétel mérés

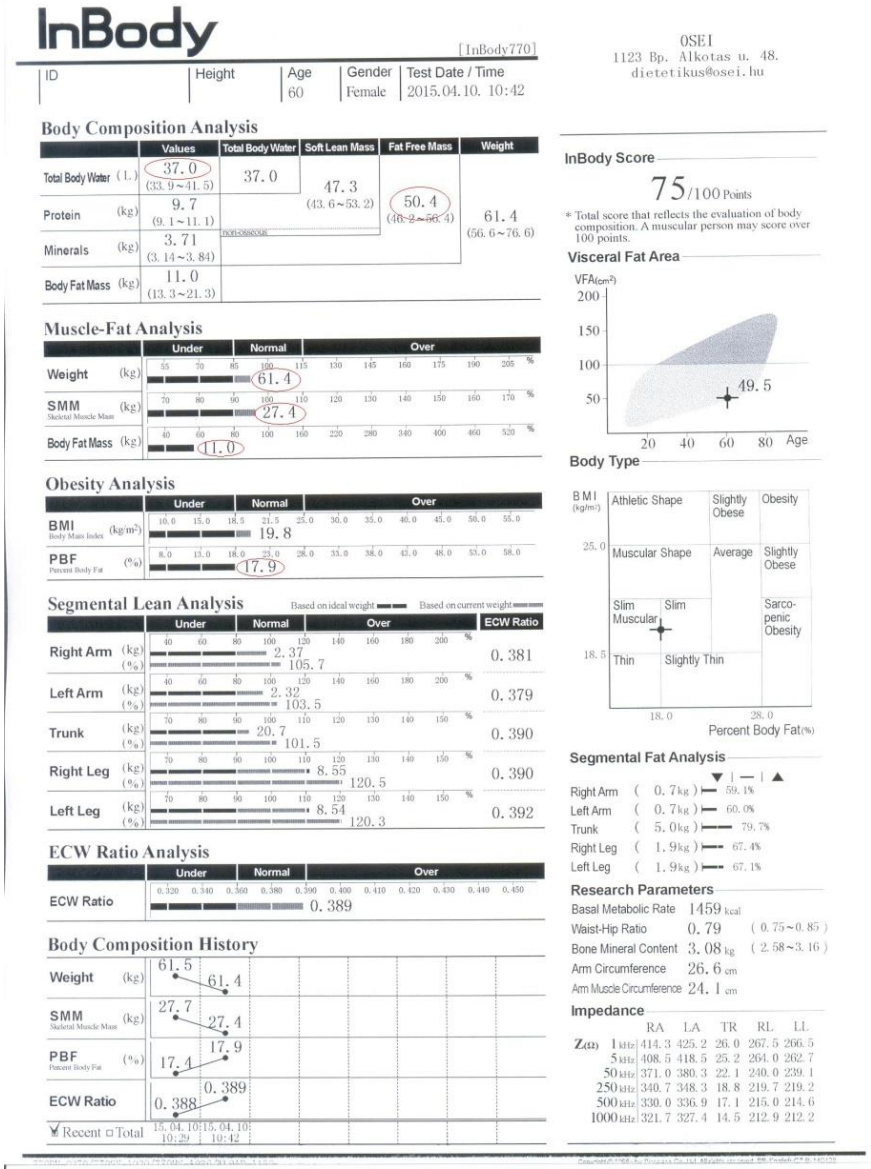

InBody [InBody770]

ID	Height	Age	Gender	Test Date / Time
		60	Female	2015.04.10. 10:42

OSEI
1123 Bp. Alkotas u. 48.
dietetikus@osei.hu

Body Composition Analysis

	Values	Total Body Water	Soft Lean Mass	Fat Free Mass	Weight
Total Body Water (L)	37.0 (33.9~41.5)	37.0			
Protein (kg)	9.7 (9.1~11.1)		47.3 (43.6~53.2)	50.4 (46.2~56.4)	61.4 (56.6~76.6)
Minerals (kg)	3.71 (3.14~3.84)				
Body Fat Mass (kg)	11.0 (13.3~21.3)				

Muscle-Fat Analysis

	Under	Normal	Over
Weight (kg)	55 70 85 100 115 130 145 160 175 190 205 %	61.4	
SMM (kg) Skeletal Muscle Mass	70 80 90 100 110 120 130 140 150 160 170 %	27.4	
Body Fat Mass (kg)	40 60 80 100 160 220 280 340 400 460 520 %	11.0	

Obesity Analysis

	Under	Normal	Over
BMI (kg/m²) Body Mass Index	10.0 15.0 18.5 21.5 25.0 30.0 35.0 40.0 45.0 50.0 55.0	19.8	
PBF (%) Percent Body Fat	8.0 13.0 18.0 23.0 28.0 33.0 38.0 43.0 48.0 53.0 58.0	17.9	

Segmental Lean Analysis Based on ideal weight — Based on current weight —

	Under	Normal	Over	ECW Ratio
Right Arm (kg) (%)	40 60 80 100 120 140 160 180 200 %	2.37 105.7		0.381
Left Arm (kg) (%)	40 60 80 100 120 140 160 180 200 %	2.32 103.5		0.379
Trunk (kg) (%)	70 80 90 100 110 120 130 140 150 %	20.7 101.5		0.390
Right Leg (kg) (%)	70 80 90 100 110 120 130 140 150 %	8.55 120.5		0.390
Left Leg (kg) (%)	70 80 90 100 110 120 130 140 150 %	8.54 120.3		0.392

ECW Ratio Analysis

	Under	Normal	Over
ECW Ratio	0.320 0.340 0.360 0.380 0.390 0.400 0.410 0.420 0.430 0.440 0.450	0.389	

Body Composition History

	15.04.10 10:29	15.04.10 10:42
Weight (kg)	61.5	61.4
SMM (kg) Skeletal Muscle Mass	27.7	27.4
PBF (%) Percent Body Fat	17.4	17.9
ECW Ratio	0.388	0.389

▼ Recent □ Total

InBody Score

75/100 Points

* Total score that reflects the evaluation of body composition. A muscular person may score over 100 points.

Visceral Fat Area

VFA(cm²) 200 150 100 50 — 49.5 — 20 40 60 80 Age

Body Type

BMI (kg/m²) 25.0 18.5 — 18.0 28.0 — Percent Body Fat(%)

Athletic Shape		Slightly Obese	Obesity
Muscular Shape		Average	Slightly Obese
Slim Muscular	Slim		Sarco-penic Obesity
Thin	Slightly Thin		

Segmental Fat Analysis

Right Arm	(0.7kg)	59.1%
Left Arm	(0.7kg)	60.0%
Trunk	(5.0kg)	79.7%
Right Leg	(1.9kg)	67.4%
Left Leg	(1.9kg)	67.1%

Research Parameters

Basal Metabolic Rate	1459 kcal	
Waist-Hip Ratio	0.79	(0.75~0.85)
Bone Mineral Content	3.08 kg	(2.58~3.16)
Arm Circumference	26.6 cm	
Arm Muscle Circumference	24.1 cm	

Impedance

Z(Ω)	RA	LA	TR	RL	LL
1 kHz	414.3	425.2	26.0	267.5	266.5
5 kHz	408.5	418.5	25.2	264.0	262.7
50 kHz	371.0	380.3	22.1	240.0	239.1
250 kHz	340.7	348.3	18.8	219.7	219.2
500 kHz	330.0	336.9	17.1	215.0	214.6
1000 kHz	321.7	327.4	14.5	212.9	212.2

Tápanyagok

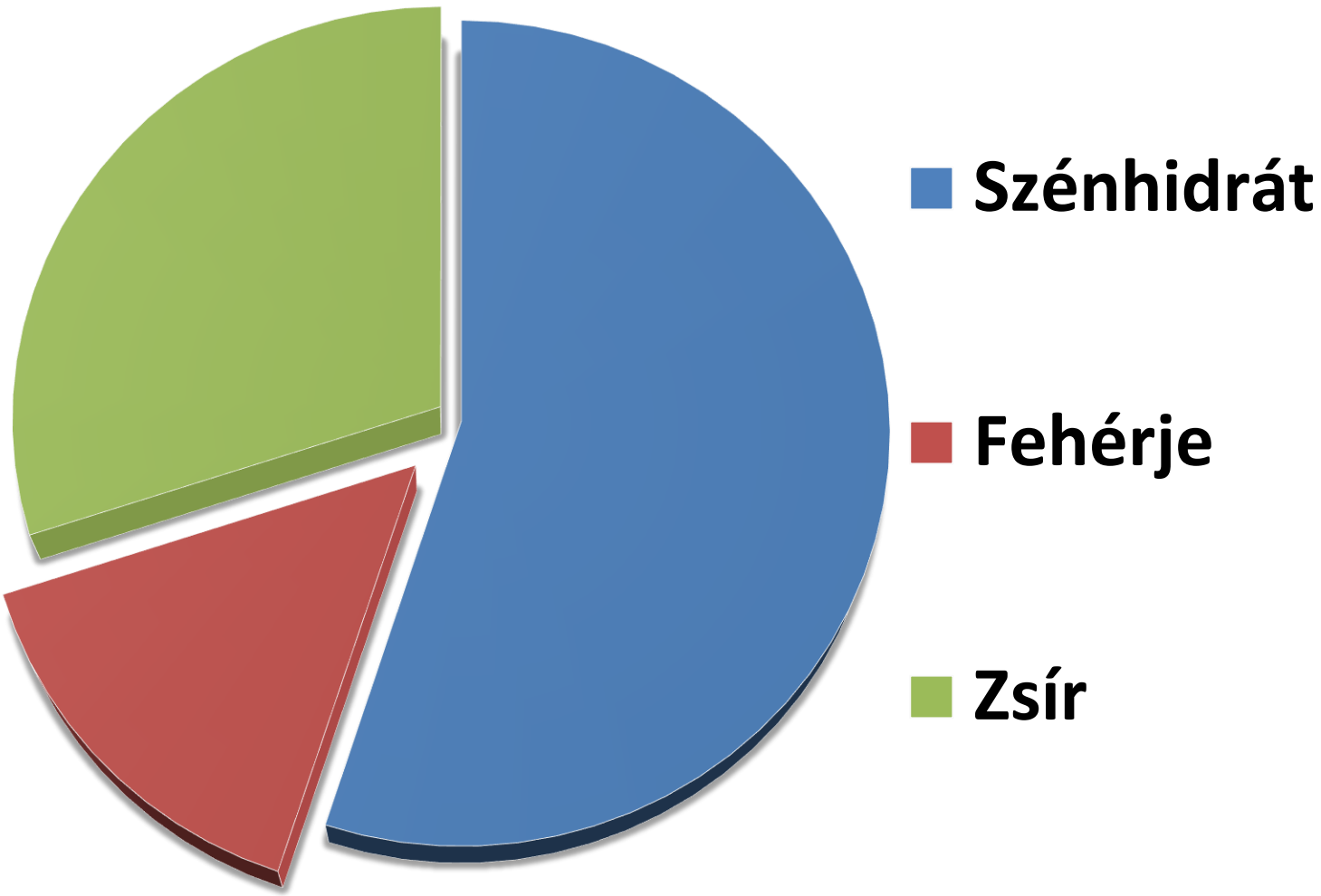

Tápanyagok

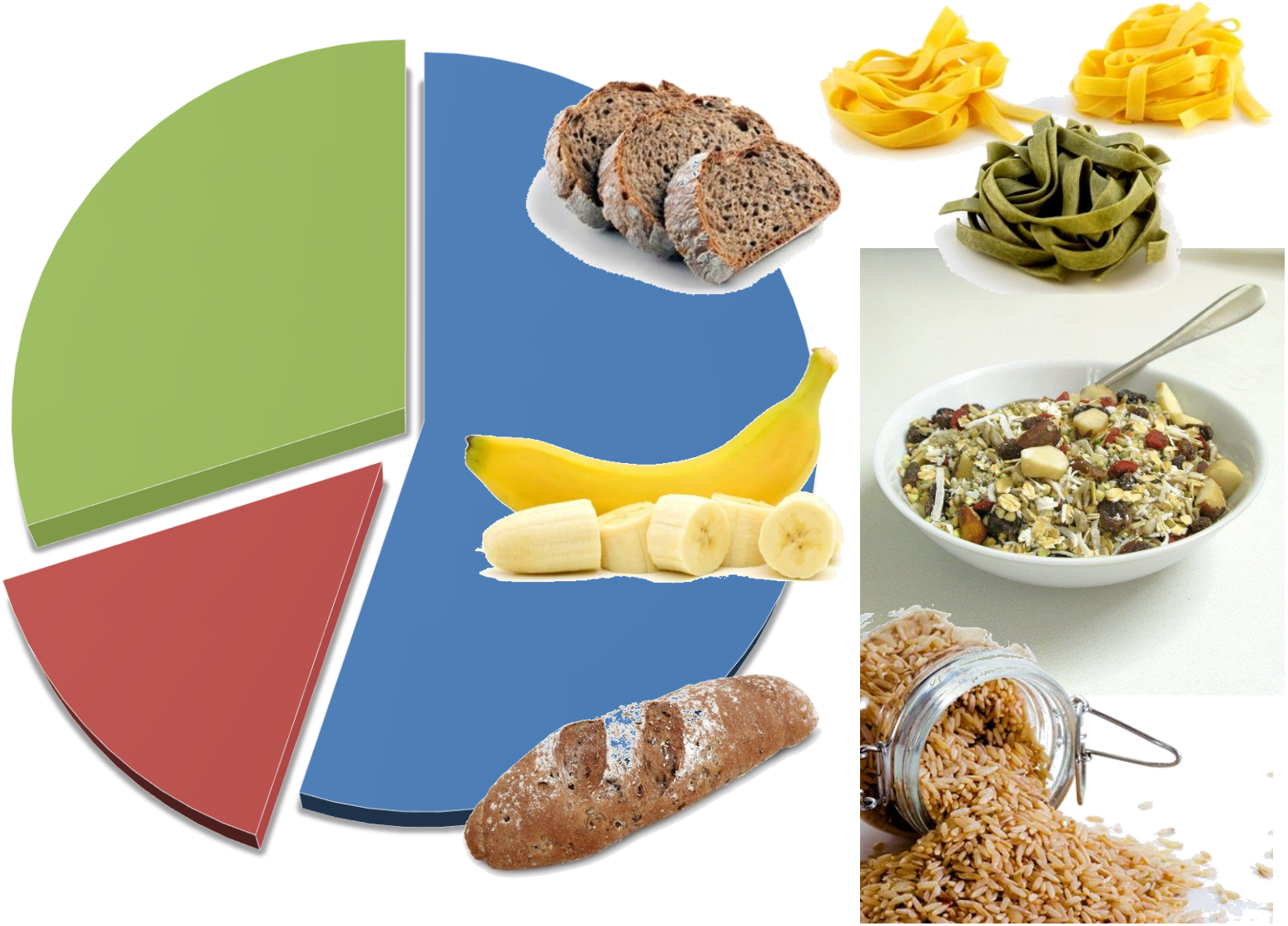

Szénhidrátok szerepe

- A leggyorsabban felszívódó energiaforrás
- Kis mennyiség tud raktározódni
- Egyszerű (cukrok) és összetett szénhidrátok
- „üzemanyag”

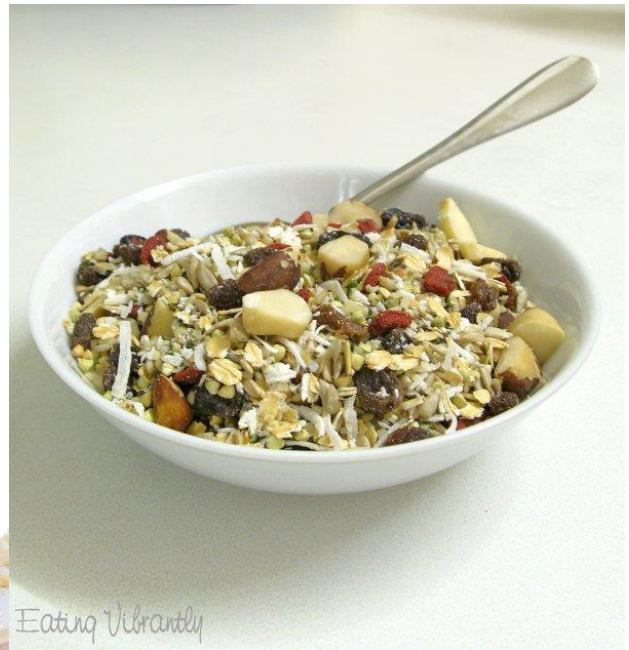

Szénhidrátok szerepe

- Egyszerű szénhidrát **edzés/verseny közben** vagy közvetlenül **utána** (izotóniás ital, energiaszelet, müzliszelet, stb.)
- Összes **többi alkalommal** összetett szénhidrát

Tápanyagok

Fehérjék szerepe

- Izmok építőelemei
- Aminosavak alkotják
- Komplett fehérjeforrások
- Inkomplett fehérje források

Fehérjék

- **Alacsony bevitel** → izomlebontás
- **Túlzott bevitel** → vese túlterhelése miatt kiszáradás, fáradékonyság, ingerlékenység
- Ajánlott: napi 1-1,5-2 g/ttkg
- 3 fő étkezés tartalmazzon fehérjét

Tápanyagok

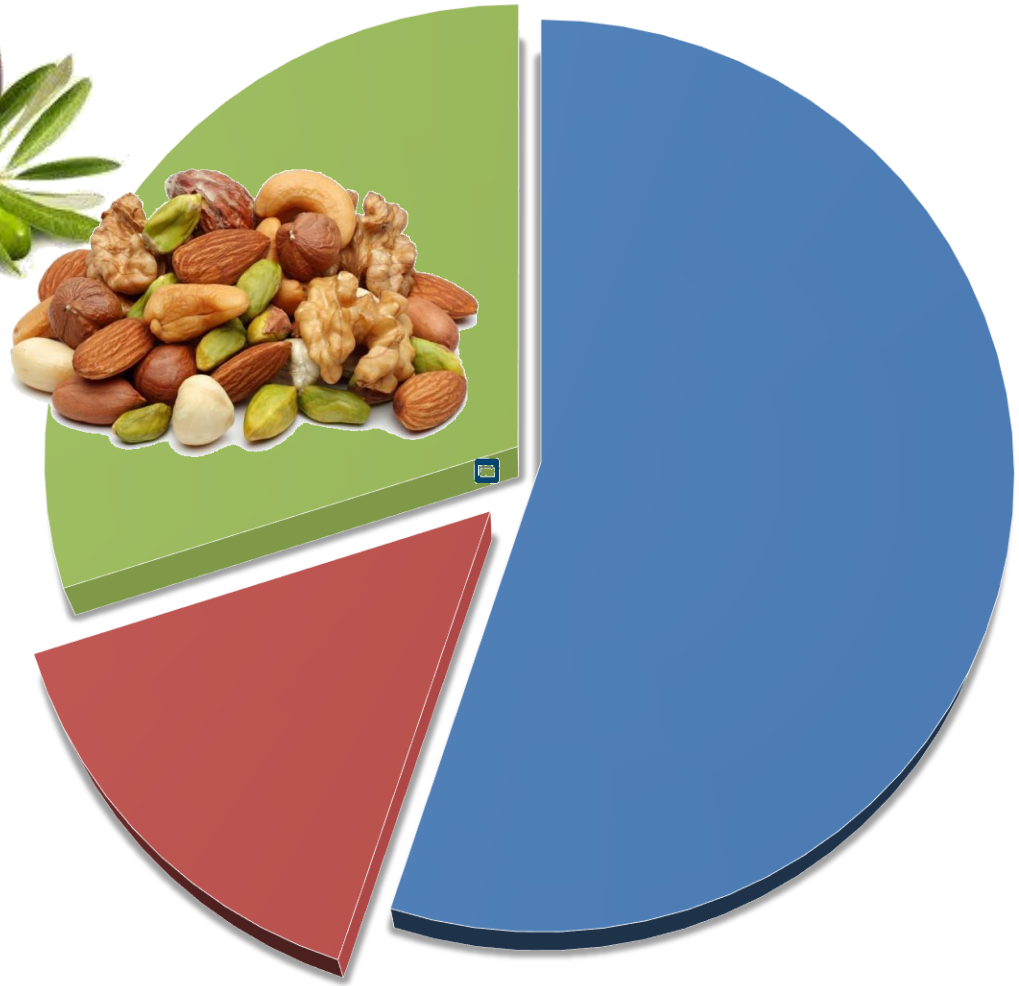

Zsírok szerepe

- Nehezebben hasznosítható energiát tárol
- Védőréteg
- A többlet felesleges súly
- **Testzsír %**

Bizonyítottan hatásos és biztonságos táplálkozási irányelvek és tápanyagok

- **Energiebevitel** (optimalizálás)
  - 25-40-70-150 kcal/ttkg/nap
- **Szénhidrát**
  - 5-8-10 g/ttgk/nap
- **Fehérje**
  - Izomtömeg fenntartás és növelés 1,4-2 g/ttkg/nap
  - 20-40 g-os adagok (0,25-0,55 g/ttkg) 3-4 óránként
  - Esszenciális aminosavak
- **Zsír**
  - 0,5-1 g/ttkg/nap
- **Étkezési ritmus, elosztás, visszatöltés**
  - Glikogén raktárak visszatöltése
  - Étkezés edzés előtt és után

Reggeli példák

Ebéd példák

Ebéd példák

Vacsora példák

Snack példák

Szénhidrátdús snack példák

„Light” snack példák

Folyadékháztartás

- **Fizikai aktivitás→hőtermelés→izzadás→kiszáradás**
- **Kiszáradás tünetei**:
  - fáradtság,
  - étvágycsökkenés,
  - kipirult bőr,
  - fejfájás,
  - sötétebb vizelet,
  - görcsök

Folyadékpótlás

- Energiafelhasználástól függően **napi 2,5-5 l** folyadék ajánlott (1000 kcal x 1 liter folyadék)
- Testsúly mérés edzés előtt és után (kalkulálható folyadékveszteség, tudatos folyadékpótlás)
- Izotóniás italok
- Folyamatos pótlás

Speciális esetek az élsportban

- Nagy hőségben végzett sporttevékenység
- Hidegben végzett sporttevékenység
- Speciális étkezési szokások, pl.: vegetarianizmus

Táplálkozási hibák, kerülendő étkezési szokások

- Kihagyott reggeli
- Magas zsírbevitel/alacsony zöldség, gyümölcsfogyasztás (rost!)
- Divatfogyókúrák követése
- Elégtelen folyadékbevitel
- Túlzott táplálékkiegészítő fogyasztás (adott sportoló számára ***hatékony* és *biztonságos*** legyen!)
- **Atléta triász** (főként női sportolók, alacsony testzsír, hormonális tünetek)

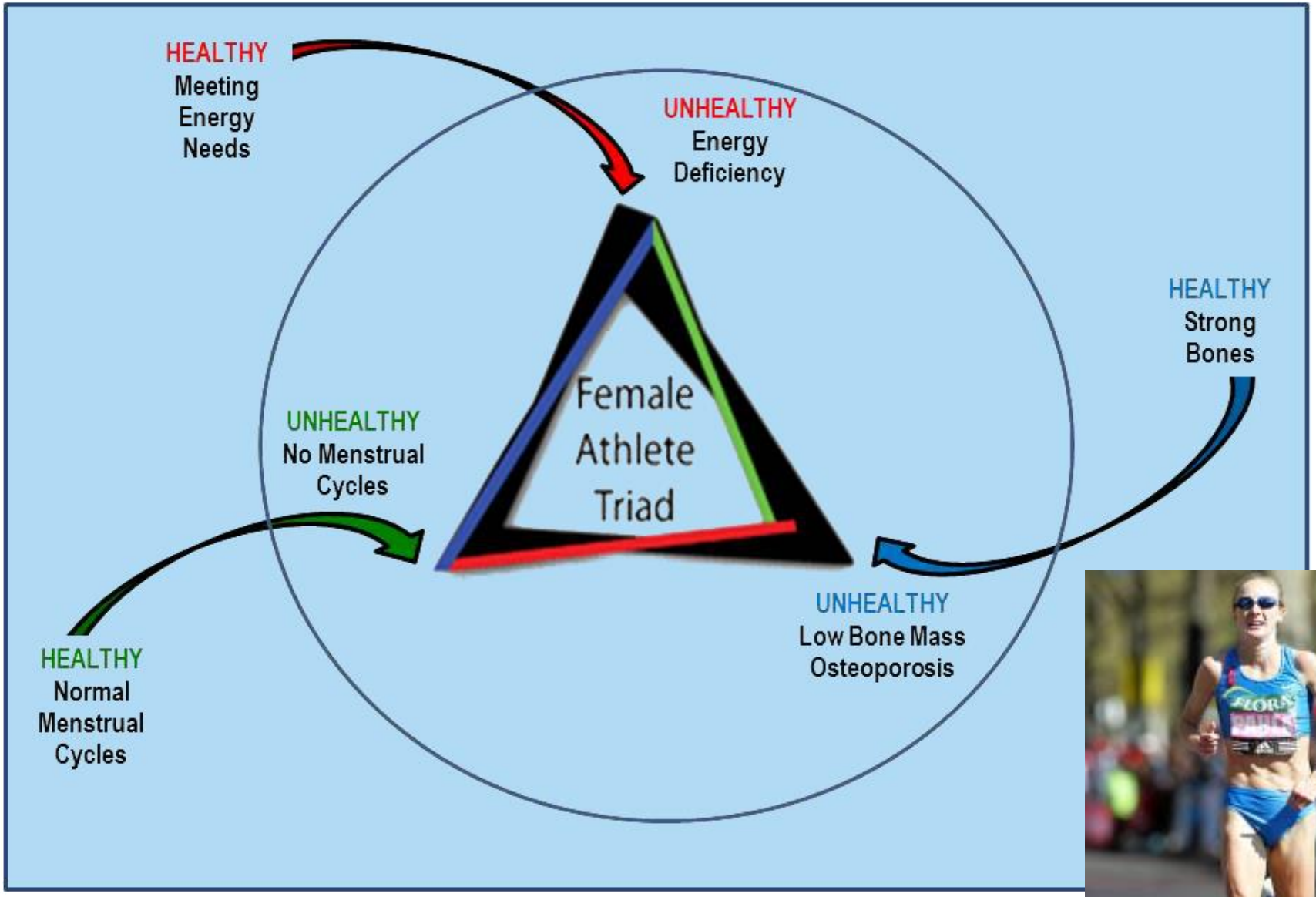
HEALTHY
Meeting
Energy
Needs
UNHEALTHY
Energy
Deficiency
HEALTHY
Strong
Bones
Female
Athlete
Triad
UNHEALTHY
No Menstrual
Cycles
UNHEALTHY
Low Bone Mass
Osteoporosis
HEALTHY
Normal
Menstrual
Cycles

Köszönöm a figyelmet!

Felhasznált irodalom

- **American Collage of Sports Medicine, American Dietetic Association, and Dietians of Canada: Nutrition and Athletic performance**. Medicine & Science in Sports & Excercise 2000.
- **Jákó P., Martos É., Pucsok J. (szerk.): A sportorvoslás alapjai**. Budapest, Országos Sportegészségügyi Intézet, 2003.
- **Sipos A.: Táplálék-kiegészítők a sportban**. Budapest, MEGA Bt. Kiadó, 2000
- **Tihanyi A.: Teljesítményfokozó sporttáplálkozás**. Budapest, Krea-Fitt Kiadó, 2012
- **Kerksick et al. Journal of the International Society of Sports Nutrition (2018):** ISSN exercise & sports nutrition review update: research & recommendations